

העורך נשאר אהראי, אך יהו עיכו נושאים באחריות פלילית ואחריות כל עובדי העיתון שעסקו בעניין בכל גילגוליו.
 גרוע מזה: החוק מניף את הגרון על אחד היסודות של עיתונות בלתי תלויה וביקורתית — חסינות המידע, חסינות מקורות האינפורמציה.
 מודיע מביא לידיעה, ואני כעורך מסתכן בפירסומה — אני האהראי, עלי היה לבדוק ולצאת. כל סידור אחר היום את העיתונות החופשית.
 * המוקש הרביעי: הרחבת מעגל ההתעשים והמאשימים. כל אדם יכול לתבוע, גינאי שנעלב ממאמר של פלוני, שטען כי ארומישיער הם בעלי אופי תוקפני...
 * **אליעזר שופטק** (חרוטי): זה לא חל, כמובן, על חברי הכנסת כ"כ.
אורי אבנרי: זה נוגע גם לגינאי מת, עליו השלום, שאשתו הבלונדית יכולה לתבוע לפי החוק. גם תל-אביבי, שנעלב ממאמר הקובע שתל-אביב היא מזלזלת, יכול לתבוע.
שרה המשפטים ז. ש. שפירא: מדוע נחזק להודיע לעם שהגינאים הם רעים או טובים? זו תרבות? זה המודל לחופש העיתונות?
אורי אבנרי: כבוד שרה המשפטים, האם אתה סבור שהמחוקק צריך למנוע זאת? אפילו לגבי דוגמה קיצונית שבקיצונית שהבאתי, כדי להביא את הדברים עד אבסורד, האם החוק צריך להתערב?
 * החוק החמישי: הגנה קיצונית על התובע והמאשים, תוך שלילת הגנה סבירה מן הנתבע ומן הנאשם.

היו"ר י. נבון: חברי הכנסת תמיר, אני מבקש קריאות ביניים יותר מצומצמות. חברי הכנסת אבנרי, אני משהדר אותך מן החובה להשיב.
אורי אבנרי: חברי הכנסת תמיר, הקשבתי לנאומך בפליאה רבה. אבל קריאות הביניים שכן מעוררות בי פליאה עוד יותר גדולה. אתה עוד אינך יושב בקואליציה. חכה בסבלנות. אתה כבר היום רוצה לעשות את מלאכתו של שרה המשפטים, שאינני בטוח אם לבו שלם עם החוק הזה.
 * * *
 לגבי מעגל האהראים, היכנסו תיקונים קטנים, ולא מהותיים.
 רק דבר מהותי אחד שינה — נועמד השבועונים הושהה לצעמד היומנים, לגבי אחריות המדפיס והמפיץ, ונתבטלה האחריות של "ראש המערכת" — תפקיד הקיים רק בשבועון המסוים.
 על כך אני מודה לשר, אך אין זה משנה את גישתי לחוק. אינני מנהל מלחמה בעד שבועון מסוים, או מנהל מלחמה על עיקרון.
 לגבי מעגל המפגעים חל שינוי קטן — והוא, שבמקרים מסוימים רק היועץ המשפטי יכול להאשים או להסכים לאישום. מי שסומך על כל היועצים המשפטיים של ישראל, מהיום ועד סוף כל הימים, יכול להסתפק בכך. אני אינני מוכן לסמוך את ידי על היועצים שהיה וגם לא על כל היועצים שהיו.
 ולאחרונה, לגבי עיבוד הגשת התביעות, ולגבי פומביות המשפט, לא חל שום שינוי מהותי. אינני היה לממשלה רצון טוב, אילו באמת רצתה לעמוד — ולו רק פעם אחת — בהבטחותיה. כי אז היתה מקבלת את המלצת ועדת התיקון לחוקן סעיף 15, הן בהגנה של הוב"ב לב, סעיף זה נוגע באופן מיוחד לעיתונות, והתועדה המליצה על שינוי קיצוני, אחרי ששמעה בפרוטרוט את טענות ה"עיתונאים".
 אחרי שהסברנו לועדה ארוכות כיצד פועל עיתון, מה ה"דרישות המינימליות לגבי מעולתו התקינה, אחרי שלקחה בחשבון במידת-מה את החשיבות הציבורית המכרעת של העיתון, קבעה כי יזכה העיתונאי העושה את מעשיו בתשלום, תוך בדיקה סבירה, לא לשלוחו, והמוכן להתנגד כראוי במיקרה של פגיעה בלתי-נומנעת.
 דווקא המלצה מכרעת זה מצאה הממשלה לנכון לגנוז! התייחסו הוכחה חותכת יותר להעדר היום לבה שלה?
 * * *

הכנסת, "העולם הזה" נוד הכנסת בעת הדיון על החוק (1965)

פומביות המשפט נפגעה ללא תקנה. המכשיר המשפטי העיקרי לחשיפת האמת ולעשיית צדק — חקירת שתי-צדדים — צומצם באופן דראסטי.

* * *
 מה עשתה הממשלה אחרי כל ההבטחות ערבי-החירות, אחרי כל ההכאה-על-השאה, אחרי שאמרה לציבור: "אשמת, פשעתי", אחרי דהת שרה-משפטים שהיה אחראי לחיקוק זה? מה עושה הממשלה עכשיו?
 כולם מכירים את הבדיחה על העו שהכניס הרב לזירה. לא אהזור עליה. כאן אי אפשר לדבר על עו. כאן הכניס שרה-משפטים דוב יוסף להקה של פילימ. ועכשיו בא שרה-משפטים הנוכחי, ומוציא פילין קטן.
 אליבא דדוב יוסף, צריך היה להלות את העיתונות, ולכתר את גופתה לארבעה בהרים. לפי הצעת התיקון, די בהושבתה ההומאנית על כיסא חשמלי.
 מה מציע התיקון?

המדרת, "לשון הרע" — נשארה כולה על כנה. כלומר, המוקש הראשון נשאר. שלילת ההגנה של "אמת דוברת" — נשארה בעינה. יש רק שינוי קל, ובהחלט בלתי מהותי: יהיה צורך להוכיח שהיה בפירסום "עניין ציבורי", תחת ההגדרה הקודמת של "עניין ציבורי", ונמחקה התוספת של "איחוריות מעניין לציבור".
 זהו פרט קטן מאז. התוספת היתה בלתי-מהותית. כאשר אתה צריך להוכיח עניין ציבורי, ממילא אתה צריך להוכיח שלא הרגת ממנו. לכן, עליידי מחיקת פסוק זה, מאומה לא השתנה.

שמואל תמיר: זה היה פיל שלם.
אורי אבנרי: אני רואה שאתה מנן על הממשלה. אולי הממשלה צריכה לשמוח על כך, אני אינני רואה כתפקידי להגן על הממשלה.
שמואל תמיר: זה לא היה פיל?
אורי אבנרי: העיקר הוא שבטולה ההגנה של "אמת דוברת", הוסיפו עליה את הצורך להוכיח "עניין ציבורי" ושלא היתה "חריגה מהעניין הציבורי". החריגה מעניין ציבורי הוא רק קטע של זנב. העיקר הוא שנשאר הצורך להוכיח "עניין ציבורי", דבר שאינו ניתן להוכחה.

גינאי האזנה (ליברלי עצמאיים): מדוע?
אורי אבנרי: עיתון — ואני מדבר כאיש המיקצוע — מעבד ביום אלפי עובדות, קח למשל, נתן-ערב, בו מופיעות אלפי עובדות בגליון של יום אחד. אספקת החומר למכונות הרוטציה נעשית במהירות קדחתנית. העורך חייב לשבת ולשקוד על כל עובדה, לא רק אם היא אמת, אלא גם אם היא יכול להוכיח שהיא אמת, כאשר אינני יכול ואינו רוצה לגלות את מקורות האינפורמציה. העורך צריך לחשוב אם יוכל להוכיח בפני השופט "אמת דברתי", מבלי להשוף את מקורות האינפורמציה. אתה מתאר לך שיוכל, בעבודה קדחתנית זו, לשקול גם אם כל אחת מאלף העובדות של הגליון היא בעלת "עניין ציבורי"?

שמואל תמיר: יש דרך להימנע מכך — לעסוק יותר בעניינים ציבוריים, ופחות בעניינים פרטיים.

אורי אבנרי: "עניין ציבורי", חברי הכנסת תמיר, כיצד תגדיר אותו? אינני בטוח לגמרי אם ההגדרה שלך תהא תואמת את ההגדרה שלי, או להיפך. ואינני בטוח גם אינו הגדרה תהיה סימפטית יותר.
 זהו גמולך במיקצת שאתה ואני מתווכחים בינינו, במקום שנתווכח עם מי שצריך להתווכח. אבל אם כבר מתווכחים: במשפט שאתה הופעת בו, אתה שאלת אם פלוני ביקר בבארים ובמסעדה בכפר שרתיו — האם היה לזה "עניין ציבורי"? אתה הצגת במשפט עשרות שאלות, האם פלוני ביקר במועדוני-יליה, האם אכל בשר מן השוק החשוני? האם שאלות אלה הן בגדר "עניין ציבורי"?

שמואל תמיר: (קרא קריאת-ביניים שלא נרשמה בפרוטוקול).
 * ח"כ יעקוב כ"ץ (פא"י) הוא בעל שער אדום.
 ** הכוונה למשפט עמוס בן-גוריון.

פומביות המשפט נפגעה ללא תקנה. המכשיר המשפטי העיקרי לחשיפת האמת ולעשיית צדק — חקירת שתי-צדדים — צומצם באופן דראסטי.
 * * *
 מה עשתה הממשלה אחרי כל ההבטחות ערבי-החירות, אחרי כל ההכאה-על-השאה, אחרי שאמרה לציבור: "אשמת, פשעתי", אחרי דהת שרה-משפטים שהיה אחראי לחיקוק זה? מה עושה הממשלה עכשיו?
 כולם מכירים את הבדיחה על העו שהכניס הרב לזירה. לא אהזור עליה. כאן אי אפשר לדבר על עו. כאן הכניס שרה-משפטים דוב יוסף להקה של פילימ. ועכשיו בא שרה-משפטים הנוכחי, ומוציא פילין קטן.
 אליבא דדוב יוסף, צריך היה להלות את העיתונות, ולכתר את גופתה לארבעה בהרים. לפי הצעת התיקון, די בהושבתה ההומאנית על כיסא חשמלי.
 מה מציע התיקון?

המדרת, "לשון הרע" — נשארה כולה על כנה. כלומר, המוקש הראשון נשאר. שלילת ההגנה של "אמת דוברת" — נשארה בעינה. יש רק שינוי קל, ובהחלט בלתי מהותי: יהיה צורך להוכיח שהיה בפירסום "עניין ציבורי", תחת ההגדרה הקודמת של "עניין ציבורי", ונמחקה התוספת של "איחוריות מעניין לציבור".
 זהו פרט קטן מאז. התוספת היתה בלתי-מהותית. כאשר אתה צריך להוכיח עניין ציבורי, ממילא אתה צריך להוכיח שלא הרגת ממנו. לכן, עליידי מחיקת פסוק זה, מאומה לא השתנה.

שמואל תמיר: זה היה פיל שלם.
אורי אבנרי: אני רואה שאתה מנן על הממשלה. אולי הממשלה צריכה לשמוח על כך, אני אינני רואה כתפקידי להגן על הממשלה.
שמואל תמיר: זה לא היה פיל?
אורי אבנרי: העיקר הוא שבטולה ההגנה של "אמת דוברת", הוסיפו עליה את הצורך להוכיח "עניין ציבורי" ושלא היתה "חריגה מהעניין הציבורי". החריגה מעניין ציבורי הוא רק קטע של זנב. העיקר הוא שנשאר הצורך להוכיח "עניין ציבורי", דבר שאינו ניתן להוכחה.

גינאי האזנה (ליברלי עצמאיים): מדוע?
אורי אבנרי: עיתון — ואני מדבר כאיש המיקצוע — מעבד ביום אלפי עובדות, קח למשל, נתן-ערב, בו מופיעות אלפי עובדות בגליון של יום אחד. אספקת החומר למכונות הרוטציה נעשית במהירות קדחתנית. העורך חייב לשבת ולשקוד על כל עובדה, לא רק אם היא אמת, אלא גם אם היא יכול להוכיח שהיא אמת, כאשר אינני יכול ואינו רוצה לגלות את מקורות האינפורמציה. העורך צריך לחשוב אם יוכל להוכיח בפני השופט "אמת דברתי", מבלי להשוף את מקורות האינפורמציה. אתה מתאר לך שיוכל, בעבודה קדחתנית זו, לשקול גם אם כל אחת מאלף העובדות של הגליון היא בעלת "עניין ציבורי"?

שמואל תמיר: יש דרך להימנע מכך — לעסוק יותר בעניינים ציבוריים, ופחות בעניינים פרטיים.
אורי אבנרי: "עניין ציבורי", חברי הכנסת תמיר, כיצד תגדיר אותו? אינני בטוח לגמרי אם ההגדרה שלך תהא תואמת את ההגדרה שלי, או להיפך. ואינני בטוח גם אינו הגדרה תהיה סימפטית יותר.
 זהו גמולך במיקצת שאתה ואני מתווכחים בינינו, במקום שנתווכח עם מי שצריך להתווכח. אבל אם כבר מתווכחים: במשפט שאתה הופעת בו, אתה שאלת אם פלוני ביקר בבארים ובמסעדה בכפר שרתיו — האם היה לזה "עניין ציבורי"? אתה הצגת במשפט עשרות שאלות, האם פלוני ביקר במועדוני-יליה, האם אכל בשר מן השוק החשוני? האם שאלות אלה הן בגדר "עניין ציבורי"?

שמואל תמיר: (קרא קריאת-ביניים שלא נרשמה בפרוטוקול).
 * ח"כ יעקוב כ"ץ (פא"י) הוא בעל שער אדום.
 ** הכוונה למשפט עמוס בן-גוריון.

פומביות המשפט נפגעה ללא תקנה. המכשיר המשפטי העיקרי לחשיפת האמת ולעשיית צדק — חקירת שתי-צדדים — צומצם באופן דראסטי.

זה לא נסתים המאבק. העיתון הועברה לועדה, ושם ימשך הוויכוח. זוהי הדמננות אחרונה לעיתונות להרים את קולה. מוטב לה להבין כי חוק לשון הרע אינו רק חוק נגד העולם הזה (וחקא אוכיו זה רוכן בהרבה בהצעת התיקון), אלא חוק שימנע ביילים. לממשלת-אשכול יש כישרון רב להרדים כל התנגדות, אבל זוהי תרדמה מסוכנת.

ח"כ תמיר, הדובר היחיד של גחיל בוויכוח, זיכר על החוק בנימה מתונה ביותר ושייבא על הממשלה על התיקונים. לעומת זאת קבוע שניים מאבותיו של חיק לשון הרע, משה אונא וגדון האזנה, שאין כמעט שום תכלול בין החוק המתוקן והחוק המקורי.